14.11.2024 Diaarinro

Ympäristöneuvos Olli Ojala
Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola

Ympäristövaliokunnalle

Heikentämättömyysvelvoite ennallistamisasetuksessa

1. Yleistä

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnon ennallistamisesta (EU) 2024/1991 julkaistiin 29.7.2024 virallisessa lehdessä ja se tuli voimaan 18.8.2024.

Asetuksen 4 artiklassa asetetaan maa- ja sisävesialueiden tilan parantamista koskevat tavoitteet ja artiklassa 5 vastaavasti meriluonnon tilan parantamista koskevat tavoitteet. Tavoitteet koskevat ennallistettavien ja palautettavien alueiden määrää. Tavoitteiden lisäksi asetuksessa velvoitetaan jäsenvaltiot turvaamaan hyvässä tilassa olevien luontotyyppien esiintymät heikentämiseltä (4 artikla 11 ja 12 kohdat ja 5 artiklan 9 ja 10 kohdat).

Tästä säännöksestä on asetuksen valmistelun aikana käytetty ilmaisua *heikentämiskielto*. Asetuksen hyväksytyssä ja voimaantulleessa muodossa säännös lieveni jäsenvaltiolle asetetuksi velvoitteeksi ottaa tai *pyrkiä* ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla *pyritään* estämään alueiden tilan merkittävä heikkeneminen, säännöksestä käytetään asetuksen sisältöä vastaavaa ilmaisua *heikentämättömyysvelvoite*.

Heikentämättömyysvelvoite

Ennallistamisasetuksen myötä jäsenvaltioita koskee velvoite turvata luontotyyppien ja elinympäristöjen tilaa Natura 2000 -alueilla sekä niiden ulkopuolella. Natura 2000 -alueiden osalta sovelletaan luontodirektiivin velvoitteita, eikä ennallistamisasetus tältä osin muuta oikeustilaa. Jäljempänä todettavalla tavalla myös Natura 2000 -alueiden osalta poikkeamisperusteet kuitenkin täydentyvät.

Velvoite koskee luontodirektiivin liitteen I luontotyyppejä sekä kattavasti meriluontotyyppejä. Velvoite koskee jäljempänä todettavin osin myös luontodirektiivin sekä lintudirektiivin lajien elinympäristöjä.

Luontodirektiivi suojelee yli 230 Euroopan unionin tärkeinä pitämää luontotyyppiä. Luontotyyppejä, joita säännös koskee, esiintyy Suomessa 68. Näistä pääosa on maa-, rannikko- ja makeanveden ekosysteemien luontotyyppejä, joita koskevat 4 artiklan velvoitteet. 5 artiklan velvoitteet koskevat kattavasti Itämeren luontotyyppejä ja luokittelu perustuu luontotyyppien EUNIS-luokitteluun. Samalla 5 artiklan velvoitteita sovelletaan myös neljään Suomessa esiintyvään luontodirektiivin suojelemaan meriluontotyyppiin (vedenalaiset hiekkasärkät 1110, laajat matalat lahdet 1160, riutat 1170 ja Itämeren harjusaaret ja niiden hiekka-, kallio- ja kivikkorantojen sekä vedenalainen kasvillisuus 1610; vedenalaiset osat).

Luontodirektiivi suojelee noin 1300 Euroopan yhteisön tärkeänä pitämää lajia tai alalajia ja niiden elinympäristöjä. Suomessa esiintyy 140 lajia, alalajia tai ryhmää. Osaan lajeista Suomi on saanut poikkeuksen luontodirektiivin soveltamiseen (eräät kalalajit, susi poronhoitoalueella), mutta ennallistamisasetuksen osalta Suomella ei ole poikkeusta. Lajit, joita säännös koskee ovat luontodirektiivin liitteissä II, IV ja V luetellut lajit, lintudirektiivin soveltamisalaan kuuluvat luonnonvaraiset lintulajit eli kaikki Euroopassa luonnonvaraisina esiintyvät lintulajit riippumatta siitä, saako niitä metsästää sekä asetuksen liitteessä III luetellut 25 lajia (ks. liite 3), joista Suomessa esiintyy vain kaksi (lohi, *Salmo salar* ja meritaimen, *Salmo trutta*). Lajien elinympäristöjen ennallistamistoimia tehdään, mikäli luontotyyppien ennallistamiseksi ja palauttamiseksi tehtävät toimet eivät ole riittäviä.

> *4 artikla*
>
> *11. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla on pyrittävä varmistamaan se, että alueilla, joihin sovelletaan 1, 4 ja 7 kohdan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä, liitteessä I lueteltujen luontotyyppien tila paranee jatkuvasti, kunnes hyvä tila saavutetaan, ja että 7 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laatu paranee jatkuvasti, kunnes kyseisten elinympäristöjen riittävä laatu saavutetaan.*
> *Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla on pyrittävä varmistamaan se, että alueet, joilla on saavutettu hyvä tila ja lajien elinympäristöjen riittävä laatu, eivät merkittävästi heikkene, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 92/43/ETY soveltamista.*
>
> *12. Jäsenvaltioiden on viimeistään tämän asetuksen 17 artiklan 6 kohdan mukaiseen kansallisten ennallistamissuunnitelmiensa julkaisemispäivään mennessä pyrittävä ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla pyritään estämään merkittävä heikentyminen tämän asetuksen liitteessä I lueteltujen luontotyyppien esiintymillä, joiden tila on hyvä tai jotka ovat tarpeellisia tämän artiklan 17 kohdassa säädettyjen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 92/43/ETY soveltamista.*
>
> *5 artikla*
>
> *9. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla on pyrittävä varmistamaan, että alueilla, joihin sovelletaan 1, 2 ja 5 kohdan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä, liitteessä I lueteltujen luontotyyppien tila paranee jatkuvasti, kunnes hyvä tila saavutetaan, ja että 5 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laatu paranee jatkuvasti, kunnes kyseisten luontotyyppien riittävä laatu saavutetaan.*
> *Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla on pyrittävä varmistamaan, että alueet, joilla on saavutettu hyvä tila ja lajien elinympäristöjen riittävä laatu, eivät merkittävästi heikkene, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 92/43/ETY soveltamista.*
>
> *10. Jäsenvaltioiden on viimeistään tämän asetuksen 17 artiklan 6 kohdan mukaiseen kansallisten ennallistamissuunnitelmiensa julkaisemispäivään mennessä pyrittävä ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla pyritään estämään tämän asetuksen liitteessä II lueteltujen sellaisten luontotyyppien merkittävä heikentyminen niiden esiintymisalueilla, joiden tila on hyvä tai jotka ovat tarpeellisia tämän artiklan 14 kohdassa säädettyjen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 92/43/ETY soveltamista.*

Mitä alueita heikentämättömyysvelvoite koskee?

Natura 2000 -alueet

Suomessa Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita koskee luonnonsuojelulain 34 §:ssä säädetty kielto heikentää merkittävästi Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Heikentämättömyysvelvoite toteutuu Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Ennallistetut alueet

Heikentämättömyysvelvoitetta sovelletaan jokaisella alueella, jolla toteutetaan ennallistamisasetuksen edellyttämiä ennallistamistoimenpiteitä myös Natura 2000 -verkoston ulkopuolella. Ensinnä näillä alueilla on pyrittävä varmistamaan asetuksen liitteen I tai II luontotyypin tilan ja asetuksen 4.7 artiklassa tarkoitetun lajin

elinympäristön laadun jatkuva paraneminen, kunnes luontotyypin hyvä tila tai elinympäristöjen riittävä laatu saavutetaan. Kun luontotyypin hyvä tila tai elinympäristön riittävä laatu on saavutettu, on pyrittävä varmistamaan, että se ei merkittävästi heikkene (4.11 ja 5.9 artiklat) riippumatta siitä, sijaitseeko ennallistettu alue Natura 2000 -verkoston alueella vai ei.

Hyvässä tilassa olevat ennallistamattomat alueet

Heikentämättömyysvelvoitetta sovelletaan myös luontotyyppien esiintymillä, joilla ei ole toteutettu ennallistamistoimenpiteitä. Näitä ovat kaikki liitteen I ja II luontotyyppien esiintymät, jotka ovat jo hyvässä tilassa riippumatta siitä, sijaitsevatko ne Natura 2000 -verkoston alueella.

Ennallistamattomia lajien esiintymispaikkoja ei koske heikentämättömyysvelvoite, vaikka esiintymispaikka olisi hyvässä tilassa.

Ei-hyvässä tilassa olevat ennallistamattomat alueet

Velvoitetta sovelletaan myös sellaisiin, ei-hyvässä tilassa oleviin luontotyyppiesiintymiin, jotka ovat tarpeellisia 4 artiklan 17 kohdan tai 5 artiklan 14 kohdan yleistavoiteartiklan ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi. Luontotyyppien ennallistamisen 4 artiklan 17 kohdan ja 5 artiklan 14 kohdan yleistavoitteena on saattaa sekä liitteen I luontotyyppien että liitteen II luontotyyppiryhmien 1–6 pinta-alasta 90 prosenttia hyvään tilaan ja liitteen II luontotyyppiryhmän 7 pinta-alasta kansallisesti asetettu prosenttiosuus hyvään tilaan. Lisäksi tavoitteena on saavuttaa *jokaisen* luontotyypin suotuisa viiteala asianomaisen jäsenvaltion kullakin luonnonmaantieteellisellä alueella.

Niiden luontotyyppien osalta, joiden nykyinen pinta-ala ei ole riittävä luontotyypin suotuisan viitealan saavuttamiselle jäsenvaltion luonnonmaantieteellisellä alueella, heikentämättömyysvelvoite todennäköisesti ulottuu kaikkiin kyseisen luontotyypin esiintymiin, jotta luontotyypin nykyinen pinta-ala ei vähene. Taustalla on asetuksen 3 artiklan määritelmä, jonka mukaan suotuisa viiteala koostuu ”*luontotyypin nykyisestä pinta-alasta* ja, jos kyseinen alue ei ole kyseiselle luontotyypille pitkän aikavälin elinkelpoisuuden ja sille luonteenomaisten lajien tai luonteenomaisen lajikoostumuksen kannalta riittävä, luontotyypin palauttamiseen tarvittavasta lisäpinta-alasta”.

Luontotyyppien esiintymien heikentäminen ja hävittäminen tulee siten voida estää ainakin 90 prosentilla niiden esiintymistä.

Miten merkittävä heikentäminen on tulkittava?

Ennallistamisasetuksen mukaan heikentämättömyysvelvoitteen piiriin kuuluvien luontotyyppien esiintymien hyvän tilan tai eliölajin esiintymispaikan riittävän laadun merkittävä heikentyminen tulisi voida estää. Komissio antanee tulkintaohjeen säännöksen tulkinnasta, mutta lähtökohtaisesti hyvää tilaa tai riittävää laatua on pidettävä minimitasona, joka tulee voida säilyttää, jos se on saavutettu. Vastaavasti luontotyyppien esiintymien osalta edellytyksiä saavuttaa hyvä tila ei saa merkittävästi heikentää, jos sitä ei vielä ole saavutettu. Jos luontotyypin tila on erinomainen, heikentyminen hyvään tilaan ei olisi heikentämättömyysvelvoitteen vastaista.

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa vaikutusten merkittävyys mainitaan Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien suunnitelmien ja hankkeiden vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Komissio on laatinut asiasta ohjeasiakirjan[1]. Ohjeen mukaan vaikutusten merkittävyys vaihtelee usean eri tekijän mukaan. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa vaikutuksen suuruus, tyyppi, laajuus, kesto, voimakkuus, ajoitus, todennäköisyys, kumulatiiviset vaikutukset ja kyseisten luontotyyppien ja lajien haavoittuvuus. Merkittävyyden arvioimiseksi esitetään muun muassa esimerkkejä indikaattoreista, joilla merkittävyyttä voidaan mitata.

Heikentämättömyysvelvoitteen aiheuttamat haasteet maan- ja merenkäytölle

Liitteen I luontotyyppien esiintymiä on huomattavan paljon Natura 2000 -verkoston ulkopuolisilla alueilla, minkä vuoksi ennallistamisasetuksen heikentämättömyysvelvoitteesta aiheutuu maan- ja merenkäytölle pinta-alallisesti laajoja luontotyyppikohtaisesti määrittyviä eriasteisia rajoituksia.

Velvoitteesta johtuu, että liitteen I luontotyyppeihin ja liitteen II elinympäristöihin kohdistuvien hankkeiden vaikutusten on oltava vähäisempiä kuin merkittävä tai niiden on oltava yleisen edun kannalta tärkeitä, samalla kun niille ei saa olla vähemmän haitallisia vaihtoehtoja. Merkittäviä heikennyksiä aiheuttavia hankkeita ei voida sallia, jos ne aiheuttavat velvoitteen soveltamisalaan kuuluvan luontotyypin tai lajin esiintymispaikan heikentymisen hyvästä tilasta tai estäisivät hyvän tilan saavuttamisen. Jäljempänä esitettävällä joustavalla soveltamisella voidaan saada merkittävää kansallista liikkumavaraa heikentämättömyysvelvoitteen toteuttamiseen.

Poikkeaminen heikentämättömyysvelvoitteesta

Heikentämättömyysvelvoite ei koske tilannetta, jossa heikentyminen johtuu ylivoimaisesta esteestä, kuten luonnonkatastrofista tai suoraan ilmastonmuutoksen seurauksena aiheutuvasta elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista (4 artiklan 14–16 kohdat ja 5 artiklan 11–13 kohdat). Poikkeus koskee sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita että verkostoon kuulumattomia alueita. Asetuksella siten lievennetään jäsenvaltioiden vastuuta Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta tällaisissa tilanteissa, joita luontodirektiivissä ei ole ennakoitu.

Natura 2000 -verkoston osalta heikentämättömyysvelvoitetta ei sovelleta tilanteeseen, jossa luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti on myönnetty lupa poiketa suojelusta (4 artiklan 16 kohdan ja 5 artiklan 13 kohdan c-kohta). Suomessa tämä tarkoittaa tilannetta, jossa valtioneuvosto on myöntänyt luonnonsuojelulain 39 §:n nojalla luvan myöntää lupa hankkeelle tai hyväksyä suunnitelma, joka todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Heikentämättömyysvelvoitteen ulkopuolelle jäävät seuraavat ennallistettuja alueita ja ennallistamattomia alueita koskevat tilanteet:

> *4 artikla*
>
> *15. Natura 2000 -alueiden ulkopuolisilla alueilla 12 kohdassa asetettua velvoitetta ei sovelleta heikentymiseen, joka johtuu*
> *a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;*
> *b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka aiheutuvat suoraan ilmastonmuutoksen seurauksena;*
> *c) erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta hankkeesta, jolle ei ole vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja; tai*
> *d) kolmansien maiden toimista tai laiminlyönnistä, joista asianomainen jäsenvaltio ei ole vastuussa.*

[1] https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/FI_art_6_guide_jun_2019.pdf)

5 artikla

12. Natura 2000 -alueiden ulkopuolisilla alueilla 10 kohdassa säädettyä velvoitetta ei sovelleta heikentymiseen, joka johtuu
a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;
b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka aiheutuvat suoraan ilmastonmuutoksen seurauksena;
c) erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta suunnitelmasta tai hankkeesta, johon ei ole vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja; tai

d) kolmansien maiden toimista tai laiminlyönnistä, joista asianomainen jäsenvaltio ei ole vastuussa.

4 artikla
16. Natura 2000 -alueilla 11 ja 12 kohdassa säädettyjen velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu
a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;
b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka aiheutuvat suoraan ilmastonmuutoksen seurauksena; tai
c) suunnitelmasta tai hankkeesta, joka on sallittu direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

5 artikla

13. Natura 2000 -alueilla 9 ja 10 kohdassa asetettujen velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu
a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;
b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka aiheutuvat suoraan ilmastonmuutoksen seurauksena; tai
c) suunnitelmasta tai hankkeesta, joka on sallittu direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Edelleen asetukseen lisättiin valmistelun loppuvaiheessa 6 ja 7 artiklat, joilla mahdollistetaan sekä uusiutuvan energian rakentaminen että maanpuolustus heikentämättömyysvelvoitteesta huolimatta Natura 2000 -verkoston ulkopuolella.

6 artikla
Uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia

1. Sovellettaessa 4 artiklan 14 ja 15 kohtaa ja 5 artiklan 11 ja 12 kohtaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, niiden verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastointimenetelmien on oletettava olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa ne velvoitteesta siihen, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole 4 artiklan 14 ja 15 kohdan ja 5 artiklan 11 ja 12 kohdan mukaisesti, edellyttäen että
a) niistä on tehty strateginen ympäristöarviointi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/42/EY44 säädettyjen edellytysten mukaisesti; tai
b) niistä on tehty ympäristövaikutusten arviointi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/92/EU45 säädettyjen edellytysten mukaisesti.
2. Jäsenvaltiot voivat asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa rajoittaa 1 kohdan soveltamisen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisesti esitettyjen painopisteiden mukaisesti.
Jos jäsenvaltiot soveltavat ensimmäisen alakohdan mukaisia poikkeuksia, niiden on ilmoitettava komissiolle kyseisistä rajoituksista ja perusteltava ne.

Uusiutuvan energian rakentamisen ja käytön poikkeusperusteet ovat yhdenmukaiset RED III -direktiivin myötä luonto- ja lintudirektiivin suojelusäännösten soveltamiseen tehtyjen poikkeusten kanssa, jotka Suomessa on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain 39 ja 83 pykälien muutoksella 422/2024. Natura 2000 -verkoston heikentämiskiellosta poikkeamista koskevan LSL 39.4 §:n ja lintu- ja luontodirektiivin mukaisesta lajisuojelusta poikkeamista koskevan 83.4 §:n mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetun uusiutuvan energian tuotantolaitoksen, asiaankuuluvan verkon ja energiavaraston suunnittelun, rakentamisen ja käytön sekä

uusiutuvan energian tuotantolaitoksen ja energiavaraston verkkoon liittämisen katsotaan olevan hankkeita, jotka ovat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, ja palvelevat kansanterveyttä ja turvallisuutta. Ennallistamisasetuksen poikkeussäännös tulee huomioida suunniteltaessa kansallisia toimenpiteitä, joilla heikentämättömyysvelvoite toteutetaan.

> *7 artikla*
> *Maanpuolustus*
>
> *…*
> *2. Sovellettaessa 4 artiklan 14 ja 15 kohtaa ja 5 artiklan 11 ja 12 kohtaa jäsenvaltiot voivat säätää, että suunnitelmien ja hankkeiden, joiden ainoana tarkoituksena on maanpuolustus, oletetaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia.*
> *Sovellettaessa 4 artiklan 14 ja 15 kohtaa ja 5 artiklan 11 ja 12 kohtaa jäsenvaltiot voivat vapauttaa suunnitelmat ja hankkeet, joiden ainoana tarkoituksena on maanpuolustus, velvoitteesta siihen, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole. Jos jäsenvaltio soveltaa tätä poikkeusta, jäsenvaltion on kuitenkin otettava käyttöön toimenpiteitä kyseisten suunnitelmien ja hankkeiden luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi, siinä määrin kuin se on kohtuullista ja mahdollista.*

Maanpuolustuksen tarpeisiin lajisuojelusta ja Natura 2000 -verkoston heikentämiskiellosta voidaan myöntää poikkeus voimassa olevan luonnonsuojelulain 39 ja 83 pykälien nojalla. Ennallistamisasetuksen poikkeussäännös tulee huomioida suunniteltaessa kansallisia toimenpiteitä, joilla heikentämättömyysvelvoite toteutetaan. Maanpuolustuksen osalta edellytetään myös kohtuullisten ja mahdollisten lieventämistoimenpiteiden toteuttamista, mitä uusiutuvan energian osalta ei edellytetä.

Asetuksen mahdollistama heikentämättömyysvelvoitteen joustava soveltaminen

Jäsenvaltio voi ennallistamisasetuksen 4 artiklan 13 kohdan mukaan päättää, että heikentämättömyysvelvoitetta sovelletaan 4 artiklassa tarkoitettujen luontotyyppien ja lajien osalta luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyypin ja lajin elinympäristön osalta. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle aikomuksestaan soveltaa tätä säännöstä kuuden kuukauden kuluessa ennallistamisasetuksen voimaantulosta eli viimeistään 19.2.2025. Asetuksen 5 artiklan tarkoittamien meriluontotyyppien osalta joustava soveltaminen ei ole sallittua. Suomessa on kolme luonnonmaantieteellistä aluetta (kuva 1): boreaalinen, alpiininen ja Itämeren alue.

> *4 artikla*
>
> *13. Tämän artiklan 11 ja 12 kohdan osalta jäsenvaltiot voivat vaihtoehtojen puuttuessa soveltaa kyseisissä kohdissa vahvistettuja heikentämättömyysvaatimuksia alueensa kunkin luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyypin ja lajin elinympäristön osalta, lukuun ottamatta Natura 2000 -alueita, edellyttäen, että asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa komissiolle aikomuksestaan soveltaa tätä kohtaa viimeistään 19. helmikuuta 2025 ja täyttää 15 artiklan 3 kohdan g alakohdassa, 20 artiklan 1 kohdan j alakohdassa, 21 artiklan 1 kohdassa ja 21 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetyt velvoitteet.*

Joustava soveltaminen tarkoittaisi, että samalla luonnonmaantieteellisellä alueella toteutettaisiin hyvittävät toimenpiteet, joilla korvattaisiin ennallistetun luontotyypin tai lajin esiintymispaikan, ennallistamattoman

hyvässä tilassa olevan luontotyypin tai asetuksen 4 artiklan 13 kohdan yleistavoitteen kannalta tärkeän luontotyypin esiintymän merkittävä heikentäminen ja hävittäminen.

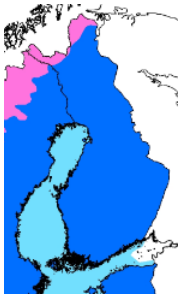

Kuva 1. Luonnonmaantieteelliset alueet Suomessa.

Lisäedellytyksenä säännöksen soveltamiselle olisi, että heikentävälle toimenpiteelle tai hankkeelle ei olisi vaihtoehtoa. Säännös siten rinnastuu sekä edellä selostettuun poikkeusedellytykseen että luontodirektiivin lajisuojelusäännöksistä tai Natura 2000 -verkoston suojelusta myönnettävän poikkeuksen edellytyksiin. Poiketen Natura 2000 -verkoston suojelusta ja lajisuojelusta, joustavan soveltamisen edellytyksenä ei olisi, että poikkeus olisi tarpeen yleiseen etuun liittyen. Myöskään hankkeen merkittävyyttä ei tässä tapauksessa arvioitaisi. Siten myös vähemmän tärkeällä ja/tai yksityiseen etuun liittyvällä perusteella heikentämättömyysvelvoitteesta voitaisiin poiketa, jos suunnitellulla toimenpiteellä tavoitellun lopputuloksen saavuttamiseen ei ole vaihtoehtoista keinoa.

Joustava mekanismi mahdollistaisi jouston yksittäisten esiintymien heikentämättömyysvelvoitteeseen ja myös muiden kuin yleisen edun kannalta tärkeiden hankkeiden tai toimenpiteiden toteuttamisen, jos niille ei olisi vaihtoehtoja.

Kansallinen päätös heikentämättömyysvelvoitteen sisällöstä

Poikkeuksellisesti asetus siten jättää kansallisesti ratkaistavaksi, mikä on asetuksen lopullinen velvoittava sisältö: onko heikentämättömyysvelvoitetta sovellettava yksittäisen luontotyypin esiintymän ja yksittäisen lain esiintymispaikan tasolla vai luonnonmaantieteellisellä tasolla. Kyseinen säännös sisällytettiin asetukseen trilogineuvottelun viimeisessä vaiheessa.

Suomi esitti asetuksen valmisteluvaiheessa luopumista heikentämättömyysvelvoitteesta. Siltä varalta, että tämä esitys ei menestyisi, Suomi esitti sen muotoilemista kokonaisheikentämättömyytenä eli asetukseen sisällytetyn kaltaisena säännöksenä, kuitenkin lievemmässä muodossa eli siten, että poikkeamisen edellytyksenä ei olisi ollut vaihtoehdottomuus. Suomen neuvottelutavoitteena oli saavuttaa mahdollisimman laaja kansallista liikkumavara asetuksen soveltamiseen, jotta rajoitukset kansallisiin maankäytöllisiin ratkaisuihin ja siten taloudelliset vaikutukset jäisivät mahdollisimman lieviksi, kuitenkin vaarantamatta asetuksen tavoitteita. Jäljempänä selostettava raportointivelvollisuus lisättiin ilmeisesti komission aloitteesta trilogineuvottelujen sellaisessa vaiheessa, johon Suomi asetusta vastaan äänestettyään ei pystynyt enää tehokkaasti osallistumaan.

Suomen edun mukaista olisi ilmoittaa, että Suomi päättää soveltaa heikentämättömyysvelvoitteita alueensa kunkin luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyypin ja lajin elinympäristön osalta. Tämä

mahdollistaisi merkittävän jouston ennallistamisasetuksen soveltamisessa. Kansallisesti ei olisi välttämätöntä kieltää yksittäisten luontotyyppien esiintymien hyvän tilan merkittävää heikentämistä kaikissa tilanteissa. Olisi riittävää säätää järjestelmästä, jolla varmistetaan luontotyyppiä koskevan tavoitteen saavuttaminen luonnonmaantieteellisellä tasolla. Yhtenä vaihtoehtona tähän olisi rakentaa sääntely luonnonsuojelulain 11 luvussa säädetyn vapaaehtoistaekologista kompensaatiota koskevan sääntelyn pohjalle siten, että velvoitteen piiriin kuuluvan luontotyypin esiintymän tai lajin elinympäristön merkittävä heikentyminen hyvitettäisiin saman luonnonmaantieteellisen alueen sisällä.

Poikkeus heikentämättömyysvelvoitteesta olisi mahdollista sallia myös muusta syystä kuin erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Myös jo ennallistettujen luontotyyppien esiintymien ja eliölajien esiintymispaikkojen suojelusta olisi mahdollista myöntää poikkeus lievemmin perustein, kuitenkin varmistaen, että luonnonmaantieteellisellä tasolla saavutetaan niiden heikentämättömyys.

Jos ilmoitusta komissiolle heikentämättömyysvelvoitteiden soveltamisesta luonnonmaantieteellisen alueen tasolla ei tehtäisi, olisi todennäköistä, että valtio joutuisi merkittävällä tavalla rajoittamaan myös muiden kuin yleisen edun kannalta merkittäviä hankkeita kuten rakentamista luontotyyppien suojelemiseksi esiintymäkohtaisesti ja tästä aiheutuisi taloudellisia menetyksiä maanomistajille ja mahdollisesti valtiolle korvausvastuu. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 3 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yleisenä asiana Euroopan unionissa päätettäviin asioihin sekä niihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettaviin asioihin liittyvät toimenpiteet, jos ne edellyttävät valtioneuvoston päätöstä. Ohjesäännön 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävät hallitus- ja hallintoasiat, joita ei ole säädetty kuuluviksi minkään muun viranomaisen toimivaltaan.

Päätöstä ennallistamisasetuksen heikentämättömyysvelvoitteen soveltamisesta ei ole säädetty kuuluvaksi minkään viranomaisen toimivaltaan, joten päätös on tehtävä valtioneuvoston yleisistunnossa. Kuuden kuukauden aikana tehtävä ratkaisu siitä, ilmoitetaanko kansallisesti sovellettavan heikentämättömyysvaatimuksia alueensa kunkin luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyypin ja lajin elinympäristön osalta vai ei, vaikuttaa merkittävästi tulevan lainsäädännön sisältöön.

Eduskunnan informointi tehtävästä ratkaisusta

Ennallistamisasetuksen valmistelun aikana sitä on käsitelty eduskunnassa seuraavasti:

- U-kirjelmä U 76/2022 vp
- Lausunnot U-kirjelmästä: TaVL 45/2022 vp, YmVL 41/2022 vp, MmVL 28/2022 vp, VaVL 17/2022 vp, PeVL 62/2022 vp, SuVL 14/2022 vp.
- Suuri valiokunta 30.11.2022 (SuVL 14/2022 vp)
- Suuri valiokunta 16.12.2022 (20.12.2022 ympäristöneuvoston asiat)
- Suuri valiokunta 3.5.2023 (tilannekatsaus)
- U-jatkokirjelmä U 76/2022 vp 13.6.2023
- Valiokuntien yhteiskuuleminen 14.6.2023
- Suuri valiokunta työvaliokunnan kokous 16.6.2023

Ensimmäinen kansallinen ennallistamissuunnitelma

Jäsenvaltioilla on kahden vuoden määräaika asetuksen voimaantulosta laatia luonnos kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi. Se laaditaan 15.3 artiklan mukaan käyttäen Euroopan komission täytäntöönpanosäädöksillä vahvistamaa ennallistamissuunnitelman sähköistä lomaketta (yhdenmukainen muoto, 15 artiklan 7 kohta). Heikentämättömyysvelvoitteen toteuttamisen toimenpiteet on ilmoitettava kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa.

> *15 artikla 3 kohta*
>
> *Kunkin jäsenvaltion on sisällytettävä kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan tämän artiklan 7 kohdan mukaisesti vahvistettua yhdenmukaista muotoa käyttäen seuraavat tiedot:*
> *…*
> *f) tiedot toimenpiteistä, joilla pyritään varmistamaan 4 artiklan 11 kohdan ja 5 artiklan 9 kohdan mukaisesti, että liitteissä I ja II lueteltujen luontotyyppien kattamat alueet eivät heikkene alueilla, joilla on saavutettu hyvä tila, ja että 4 artiklan 7 kohdassa ja 5 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöt eivät merkittävästi heikkene alueilla, joilla lajin elinympäristöjen riittävä laatu on saavutettu;*
> *…*
>
> *h) tiedot toimenpiteistä, joilla pyritään säilyttämään liitteessä I ja II lueteltujen luontotyyppien hyvä tila niiden esiintymisalueilla ja estämään 4 artiklan 12 kohdan ja 5 artiklan 10 kohdan mukaisesti liitteissä I ja II lueteltujen luontotyyppien kattamien muiden alueiden merkittävä heikentyminen;*

Mikäli jäsenvaltio on ilmoittanut komissiolle 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti, että se soveltaa heikentämättömyysvelvoitetta luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyypin ja lajin elinympäristön osalta, sen on sisällytettävä edellä esitetyn lisäksi kansalliseen suunnitelmaan seuraavat tiedot:

> *15 artikla 3 kohta*
>
> *…*
> *g… kuvaus 4 artiklan 13 kohdan soveltamisesta sen alueella, mukaan lukien*
> *i) selvitys kunkin heikentymistapahtuman kohdalla toteutettavien hyvittävien toimenpiteiden järjestelmästä sekä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen merkittävää heikentymistä ja toteutettuja hyvittäviä toimenpiteitä koskevasta tarvittavasta seurannasta ja raportoinnista;*
> *ii) selvitys siitä, miten varmistetaan, ettei 4 artiklan 13 kohdan soveltaminen vaikuta 1, 4 ja 5 artiklassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamiseen;*

Komissiolla on oikeus kommentoida jäsenvaltion toimittamaa kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnosta artiklan 17 mukaisesti 6 kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Tämän jälkeen jäsenvaltiolla on 6 kuukautta aikaa viimeistellä ennallistamissuunnitelma ja julkaista se. Käytännössä suunnitelma on julkaistava viimeistään kolmen vuoden kuluessa ennallistamisasetuksen voimaantulosta. Jäsenvaltion on pyrittävä toteuttamaan heikentämättömyyden varmistavat toimenpiteet lopullisten kansallisen ennallistamissuunnitelman julkaisemiseen mennessä.

Seuranta- ja raportointivelvoite ennen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista

Mikäli kansallisesti otettaisiin käyttöön heikentämättömyysvelvoitteen toteuttaminen luonnonmaantieteellisellä tasolla, olisi myös toteutettava seuranta- ja raportointivelvoitteet (artikla 20.1.j, artikla 21.1 ja artikla 21.2.b.). Niitä sovellettaisiin ajallisesti jo ennen kuin kansallinen ennallistamissuunnitelma julkaistaan. Seuranta olisi aloitettava heti, kun jäsenvaltio ilmoittaa soveltavansa heikentämättömyysvelvoitetta luonnonmaantieteellisen alueen tasolla ja ensimmäisen raportoinnin on katettava ajanjakso, joka alkaa mainitusta jäsenvaltion ilmoituksesta vuoteen 2030 asti.

> *20 artikla*

Seuranta

1. Jäsenvaltioiden on seurattava seuraavia:

j) niiden alueiden laajuus ja sijainti, joiden luontotyypit ja lajien elinympäristöt ovat heikentyneet merkittävästi, ja niiden alueiden laajuus ja sijainti, joihin sovelletaan 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti toteutettavia hyvittäviä toimenpiteitä, sekä hyvittävien toimenpiteiden vaikuttavuus sen varmistamisessa, että luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentyminen ei ole merkittävää millään jäsenvaltioiden alueella sijaitsevalla luonnonmaantieteellisellä alueella ja että 1, 4 ja 5 artiklassa säädettyjen tavoitteiden saavuttaminen ja velvoitteiden täyttäminen ei vaarannu.

5. Tämän artiklan 1 kohdan j alakohdan mukainen seuranta on aloitettava heti, kun 4 artiklan 13 kohdassa tarkoitettu ilmoitus on toimitettu komissiolle.

21 artikla
Raportointi

1. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2028 ja sen jälkeen vähintään joka kolmas vuosi sähköisesti seuraavat tiedot:
…
b) niiden alueiden laajuus, joilla luontotyypit ja lajien elinympäristöt ovat heikentyneet merkittävästi, ja niiden alueiden laajuus, joilla toteutetaan hyvittäviä toimenpiteitä 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti;
…
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle, jota avustaa Euroopan ympäristökeskus, viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2031 vuoteen 2030 ulottuvalta kaudelta ja tämän jälkeen vähintään joka kuudes vuosi sähköisesti seuraavat tiedot:
…
b) tiedot seuraavista:
i) niiden alueiden sijainti, joilla luontotyypit ja lajien elinympäristöt ovat heikentyneet merkittävästi, ja niiden alueiden laajuus, joilla toteutetaan hyvittäviä toimenpiteitä 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti;
ii) kuvaus 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti toteutettujen hyvittävien toimenpiteiden vaikuttavuudesta sen varmistamisessa, että mikään luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikkeneminen ei ole merkittävää jäsenvaltion alueella sijaitsevan minkään luonnonmaantieteellisen alueen tasolla;
iii) kuvaus 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti toteutettujen hyvittävien toimenpiteiden tehokkuudesta sen varmistamisessa, että 1, 4 ja 5 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ei vaarannu.

Lainsäädännön muutostarpeet

Heikentämättömyysvelvoitteen kansallinen soveltaminen

Nykyinen lainsäädäntö toimeenpanee heikentämättömyysvelvoitetta pääasiassa voimassa olevalla luonnonsuojelulailla, metsälailla ja vesilailla. Mainittujen lakien säännökset kuitenkin turvaavat vain osittaisesti asetuksen tarkoittamalta merkittävältä heikentymiseltä, joten heikentämättömyysvelvoitteen kansallinen toimeenpano edellyttää mahdollisesti myös lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Toimenpiteitä tullaan tarkastelemaan osana kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista. Ehdotus heikentämättömyysvelvoitteen täysimääräisestä toimeenpanosta tulee sisältyä kansalliseen ennallistamissuunnitelman luonnokseen, joka tulee toimittaa komissiolle elokuun loppuun mennessä 2026.

Seurantavelvoitteen kansallinen soveltaminen

Ilmoituksen jättämisestä syntyvän seurantavelvoitteen toteuttaminen edellyttäisi, että luonnonsuojeluviranomaisten tietoon tulevat tilanteet, joissa 4 artiklassa tarkoitettujen luontotyyppien ja lajien heikentämättömyysvelvoitteesta on tarvetta poiketa. Lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole säännöksiä, joiden perusteella olisi ilmoitusvelvollisuus viranomaiselle muusta, kuin Natura 2000 -verkostoon mahdollisesti merkittävästi vaikuttavasta hankkeesta. Ilmoittamisvelvollisuudesta olisi tarpeen säätää niiden luontotyyppien heikentämisen osalta, joita luonnonsuojelulain, vesilain tai metsälain säännökset eivät suoraan turvaa tai joita

ei ole luonnonsuojelulain säännöksin suojeltu sekä vastaavasti niiden eliölajien elinympäristöjen osalta, joita luonnonsuojelulain säännökset eivät suoraan turvaa tai joita ei ole luonnonsuojelulain säännöksin suojeltu.

Liite 1. Ennallistamisasetuksen liitteen I luontotyypit, jotka esiintyvät Suomessa

RYHMÄ 1: Kosteikot (rannikko ja sisämaa)

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	**Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi**
Rannikon ja suolamaiden luontotyypit	
1130	Jokisuistot
1150	Rannikon laguunit
1650	Itämeren boreaaliset kapeat murtovesilahdet
Suot	
7110	Keidassuot
7120	Muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot
7140	Vaihettumissuot ja rinnesuot
7160	Fennoskandian lähteet ja lähdesuot
7210	Luhtaletot, joissa *Cladium mariscus* -kasvillisuutta ja *Caricion davallianae* -lajeja
7220	*Cratoneurion*-huurresammalähteet, joissa muodostuu kalkkiliejusaostumia
7230	Letot
7240	Alpiiniset *Caricion bicoloris-atrofuscae* -pioneerikasvustot
7310	Aapasuot
7320	Palsasuot
Kosteat metsät	
9080	Fennoskandian metsäluhdat
91D0	Puustoiset suot

2. RYHMÄ 2: Niityt ja muut laidunalueiden luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	**Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi**
Rannikoiden ja dyynien luontotyypit	
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt
Nummien ja pensaikkojen luontotyypit	
4030	Eurooppalaiset kuivat nummet
Niityt	
6150	Alpiiniset ja boreaaliset silikaattialustan niityt
6210	Puoliluontaiset kuivat niityt ja pensaikot kalkkipitoisilla alustoilla (*Festuco-Brometalia*)
6230	Runsaslajiset *Nardus*-niityt vuoristoalueiden silikaattialustoilla (ja Manner-Euroopan vuorten alapuolisilla alueilla)

6270	Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt
6280	Alvarit ja kalkkivaikutteiset kalliokedot
6410	Molinia-niityt kalkki-, turve- ja savialustoilla (*Molinion caeruleae*)
6510	Alankojen niitetyt niityt (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)
Dehesat ja metsittyneet niityt	
6530	Fennoskandian lehdes- ja vesaniityt
9070	Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet

3. RYHMÄ 3: Jokien, järvien sekä tulva- ja ranta-alueiden luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	**Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi**
Joet ja järvet	
3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (*Littorelletalia uniflorae*)
3130	Niukka-keskiravinteiset järvet, joissa *Littorelletea uniflorae*- ja/tai *Isoëto-Nanojuncetea*-kasvillisuutta
3140	Kovat niukka-keskiravinteiset vedet, joissa vedenalaista *Chara* spp. -kasvillisuutta
3150	*Magnopotamion*- tai *Hydrocharition*-kasvustoiset luontaisesti ravinteiset järvet
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet
3210	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit
3220	Alpiiniset joet ja niiden penkereiden ruohokasvillisuus
3230	Alpiiniset joet ja niiden *Myricaria germanica* -valtainen kasvillisuus
3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on *Ranunculion fluitantis*- ja *Callitricho-Batrachium*-kasvillisuutta
Tulvaniityt	
6430	Kostea suurruohokasvillisuus
6450	Pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt
Tulva- ja rantametsät	
91E0	*Alnus glutinosa*- ja *Fraxinus excelsior* -tulvametsät (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

4. RYHMÄ 4: Metsät

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	**Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi**
Boreaaliset metsät	
9010	Boreaaliset luonnonmetsät
9020	Fennoskandian hemiboreaaliset luontaiset jalopuumetsät (*Quercus*, *Tilia*, *Acer*, *Fraxinus* tai *Ulmus*), joissa paljon epifyyttejä

9030	Maankohoamisrannikon primäärisukkessiovaiheiden luonnontilaiset metsät
9040	Tunturikoivikot, joissa *Betula pubescens* ssp. *czerepanovii* -kasvillisuutta
9050	Fennoskandian boreaaliset lehdot, joissa *Picea abies* -kasvillisuutta
9060	Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit
Lauhkean alueen metsät	
9180	*Tilio-Acerion*-rinne-, vyörymä- ja raviinimetsät
9190	Hiekkatasankojen vanhat happamat *Quercus robur* -metsät

5. RYHMÄ 5: Arojen, nummien ja pensaikkojen luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	**Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi**
Lauhkean alueen nummet ja pensaikot	
4060	Alpiiniset ja boreaaliset tunturikankaat
4080	Subarktiset *Salix* spp. -pensaikot

6. RYHMÄ 6: Kallioiden ja dyynien luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	**Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi**
Rantakalliot, rannat ja luodot	
1210	Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus
1230	Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot
1610	Itämeren harjusaaret ja niiden hiekka-, kallio- ja kivikkorantojen sekä vedenalainen kasvillisuus
1620	Itämeren boreaaliset luodot ja saaret
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta
Rannikoiden ja sisämaan dyynit	
2110	Liikkuvat alkiovaiheen dyynit
2120	Rannikon liikkuvat *Ammophila arenaria*-rantakauradyynit (”valkoiset dyynit”)
2130	Rannikoiden kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit (”harmaat dyynit”)
2140	Kiinteät kalkittomat *Empetrum nigrum*-variksenmarjadyynit
2180	Atlanttisen, kontinentaalisen ja boreaalisen alueen metsäiset dyynit
2190	Dyynien kosteat soistuneet painanteet
2320	Kuivat *Calluna* ja *Empetrum nigrum*-nummet/dyynit
Kallioiset luontotyypit	
8110	Vuorten kvartsipitoiset vyörysoraikot ja -lohkareikot lumirajalla (*Androsacetalia alpinae* ja *Galeopsietalia ladani*)

8210	Kasvipeitteiset kalkkikalliot
8220	Kasvipeitteiset silikaattikalliot
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus (*Sedo-Scleranthion* tai *Sedo albi-Veronicion dillenii*)

Liite 2. Ennallistamisasetuksen liite II luontotyypit, joita voi esiintyä Suomessa

Ryhmä 1: Meriheinäpohjat

EUNIS-koodi	Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa	Tähän liittyvät neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit
Itämeri		
MA332	Itämeren hydrolitoraalin karkea sedimentti, jolle on ominaista vedenalainen kasvillisuus	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	Itämeren hydrolitoraalin sekasedimentti, jolle on ominaista vedenalainen kasvillisuus	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	Itämeren hydrolitoraalin hiekkapohja, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1130; 1140; 1160; 1610
MA632	Itämeren hydrolitoraalin liejupohja, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	Itämeren infralitoraalin karkea sedimentti, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1110; 1160
MB432	Itämeren infralitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1110; 1160; 1650
MB532	Itämeren infralitoraalin hiekkapohja, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	Itämeren infralitoraalin liejusedimentti, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1130; 1150; 1160; 1650

7. Ryhmä 2: Makrolevämetsät

EUNIS-koodi	Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa	Tähän liittyvät luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit
Itämeri		
MA131	Itämeren hydrolitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia monivuotiset levät	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	Monivuotiset levät Itämeren infralitoraalin kalliolla ja lohkareilla	1170; 1160
MB232	Itämeren infralitoraalin pohjat, joille on ominaista simpukkasora	1160; 1110
MB333	Itämeren infralitoraalin karkea sedimentti, jolle on ominaista monivuotinen levä	1110; 1160
MB433	Itämeren infralitoraalin sekasedimentti, jolle on ominaista monivuotinen levä	1110; 1130; 1160; 1170

8. Ryhmä 3: Simpukkapohjat

EUNIS-koodi	Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa	Tähän liittyvät luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit
Itämeri		

MB231	Itämeren infralitoraalin pohjat, joilla esiintyy vallitsevana lajina epibenttiset simpukat	1170; 1160
MC231	Itämeren circalitoraalin pohjat, joilla esiintyy vallitsevana lajina epibenttiset simpukat	1170; 1160; 1110
MD231	Itämeren ulkomeren circalitoraaliset biogeeniset pohjat, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset simpukat	1170
MD232	Itämeren ulkomeren circalitoraalin simpukkasorapohjat, joille ovat tunnusomaisia simpukat	1170
MD431	Itämeren ulkomeren circalitoraalin sekapohjat, joille ovat tunnusomaisia makroskooppiset epibenttiset bioottiset rakenteet	
MD531	Itämeren ulkomeren circalitoraalin hiekkapohjat, joille ovat tunnusomaisia makroskooppiset epibenttiset bioottiset rakenteet	
MD631	Itämeren ulkomeren circalitoraaliset liejupohjat, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset simpukat	

9. Ryhmä 5: Sieni-, koralli- ja koralleja tuottavat pohjat

EUNIS-koodi	**Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa**	**Tähän liittyvät luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit**
Itämeri		
MB138	Itämeren infralitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet	1170; 1160
MB43A	Itämeren infralitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet (Porifera)	1160; 1170
MC133	Itämeren circalitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset polttiaiseläimet	1170; 1160
MC136	Itämeren circalitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet	1170; 1160
MC433	Itämeren circalitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia epibenttiset polttiaiseläimet	1160; 1170
MC436	Itämeren circalitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet	1160

Ryhmä 7: Pehmeät sedimentit (syvyys alle 1 000 metriä)

EUNIS-koodi	**Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa**	**Tähän liittyvät luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit**
Itämeri		
MA33	Itämeren hydrolitoraalin karkea sedimentti	1130; 1160; 1610; 1620
MA43	Itämeren hydrolitoraalin sekasedimentti	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	Itämeren hydrolitoraalin hiekka	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	Itämeren hydrolitoraalin lieju	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	Itämeren hydrolitoraalin karkea sedimentti	1110; 1150; 1160
MB43	Itämeren hydrolitoraalin sekasedimentti	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650

MB53	Itämeren infralitoraalin hiekka	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	Itämeren infralitoraalin lieju	1130; 1150; 1160; 1650
MC33	Itämeren circalitoraalin karkea sedimentti	1110; 1160
MC43	Itämeren circalitoraalin sekasedimentti	1160; 1170
MC53	Itämeren circalitoraalin hiekka	1110; 1160
MC63	Itämeren circalitoraalin lieju	1160; 1650
MD33	Itämeren ulkomeren circalitoraalin karkea sedimentti	
MD43	Itämeren ulkomeren circalitoraalin sekasedimentti	
MD53	Itämeren ulkomeren circalitoraalin hiekka	
MD63	Itämeren ulkomeren circalitoraalin lieju	

Liite 3. Ennallistamisasetuksen liite III. Suomessa esiintyvät lajit merkitty asteriksilla (*).

LIITE III
5 ARTIKLAN 3 KOHDASSA TARKOITETUT MERIYMPÄRISTÖN LAJIT

(1) puukkosaharausku (*Anoxypristis cuspidat*a);
(2) pikkusaharausku (*Pristis clavata*);
(3) saharausku (*Pristis pectinata*);
(4) harmaasaharausku (*Pristis pristis*);
(5) kampasaharausku (*Pristis zijsron*);
(6) jättiläishai (*Cetorhinus maximus*) ja valkohai (*Carcharodon carcharias*);
(7) pehmovalohai (*Etmopterus pusillus*);
(8) paholaisrausku (*Manta alfredi*);
(9) kynsirausku (*Manta birostris*);
(10) sarvirausku (*Mobula mobular*);
(11) Guinean pikkupaholaisrausku (*Mobula rochebrunei*);
(12) Japanin paholaisrausku (*Mobula japanica*);
(13) silopaholaisrausku (*Mobula thurstoni*);
(14) pikkupaholaisrausku (*Mobula eregoodootenkee*);
(15) kääpiöpaholaisrausku (*Mobula munkiana*);
(16) tropiikinpaholaisrausku (*Mobula tarapacana*);
(17) lyhyteväpaholaisrausku (*Mobula kuhlii*);
(18) pikkupaholaisrausku (*Mobula hypostoma*);
(19) mustavatsarausku (*Raja (Dipturus) nidarosiensis*);
(20) pullonokkarausku (*Raja alba*);
(21) kitararausku (*Rhinobatidae*);
(22) merienkeli (*Squatina squatina*);
(23) lohi (*Salmo salar*)*;
(24) taimen (*Salmo trutta*)*;
(25) siikalaji (*Coregonus oxyrhynchus*).